

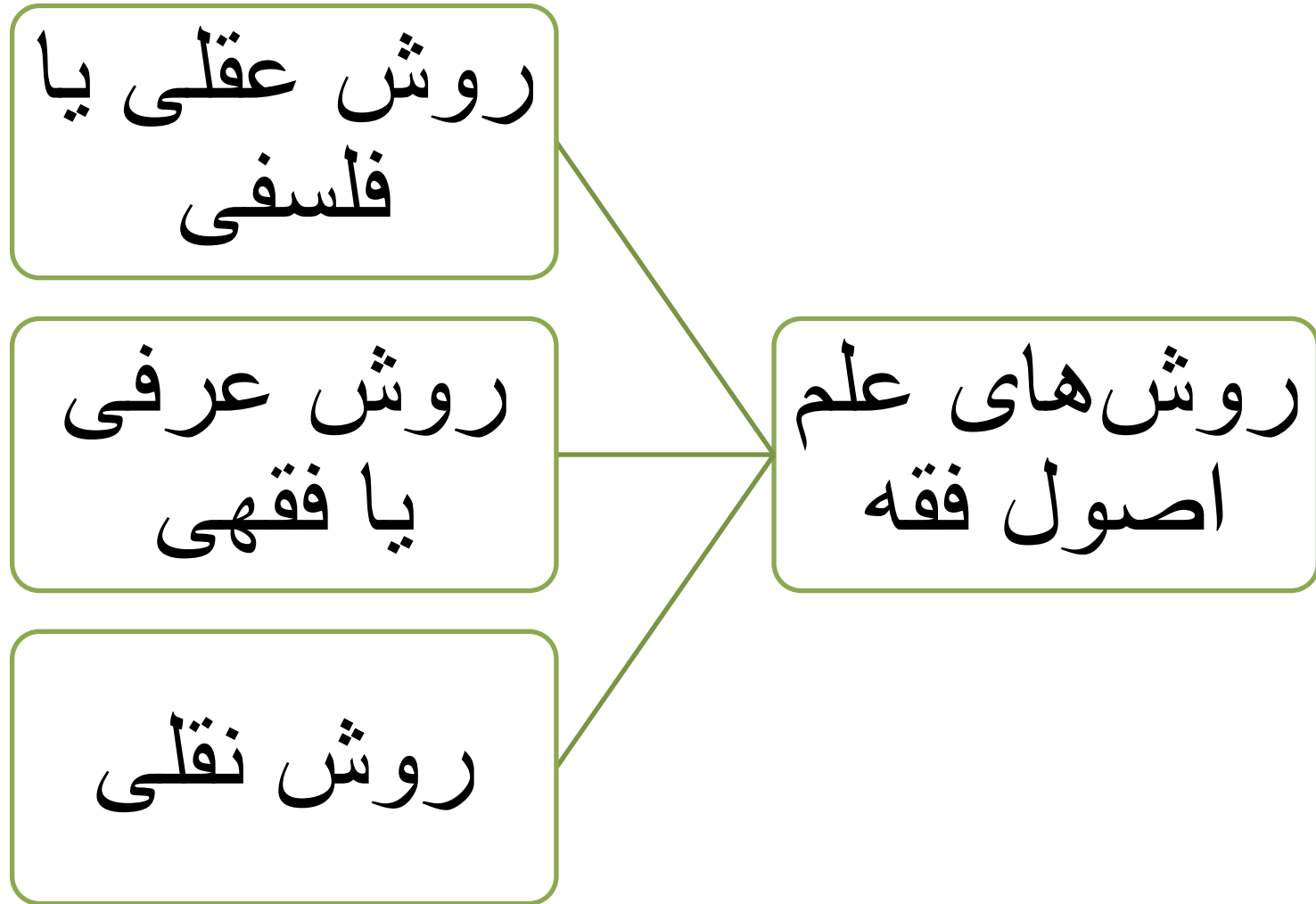
علم أصول الفقه

۲۱

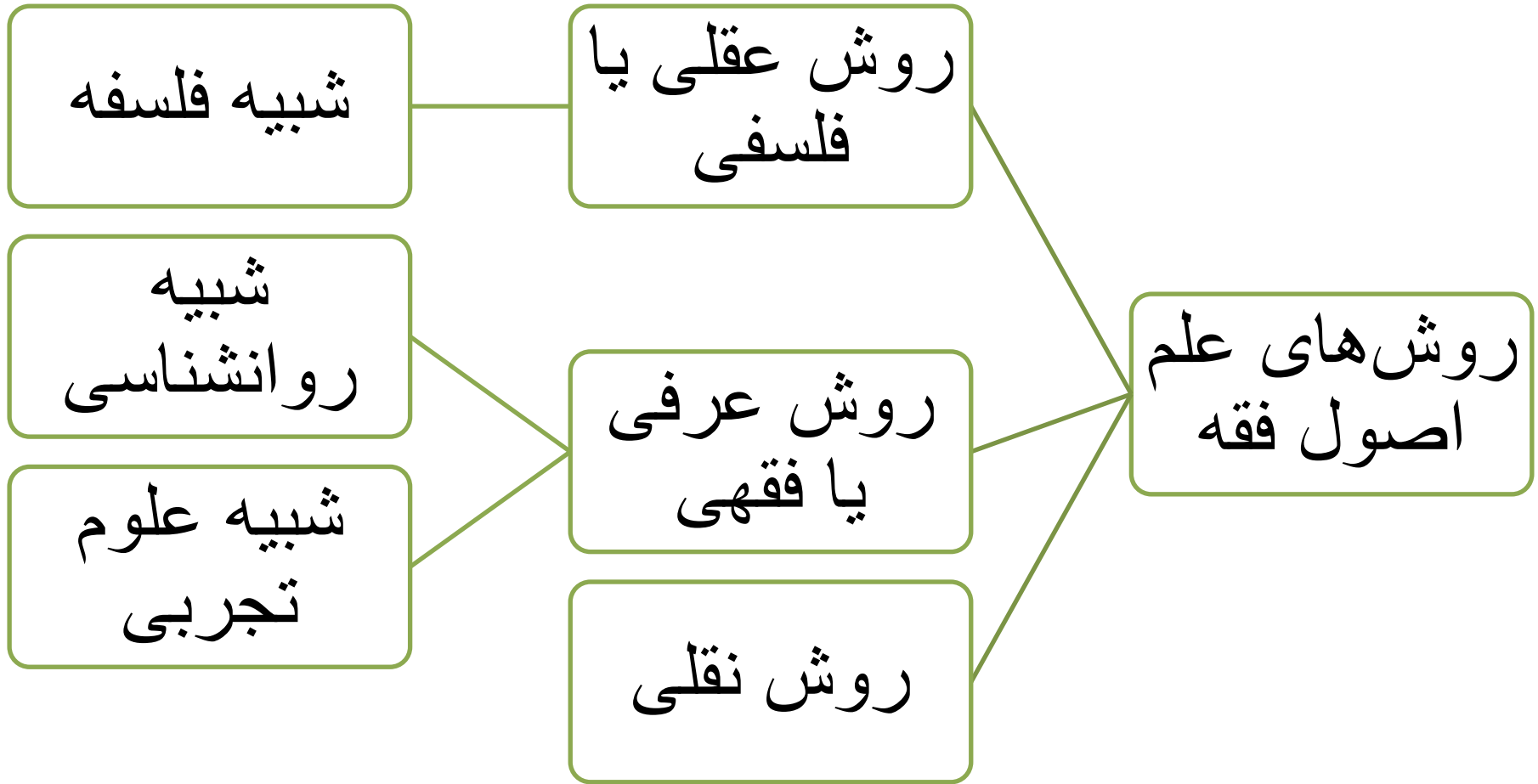
۹۳-۲-۱۷ روش شناسی

دراسات الاستاذ:
مهدي الهادي الطهراني

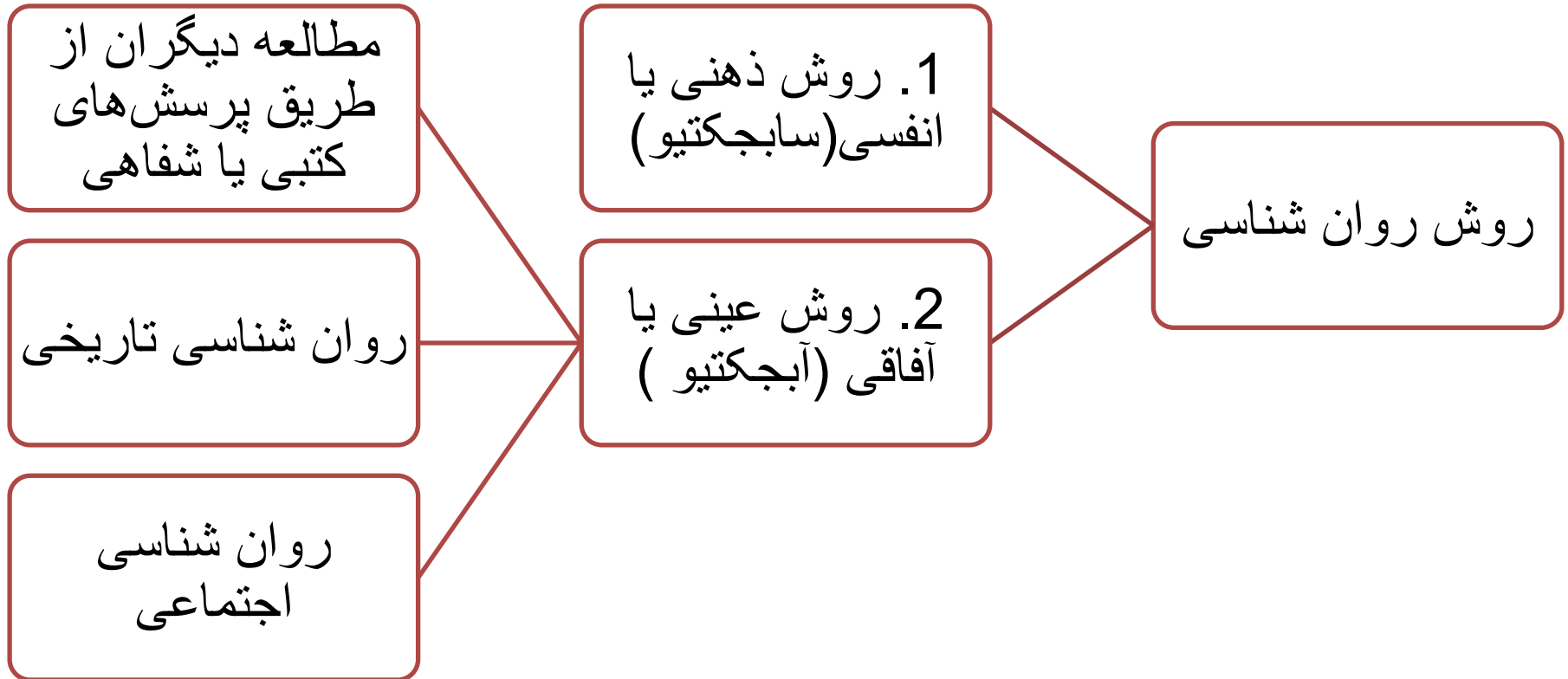
بخش دوم: روش شناسی علم اصول فقه

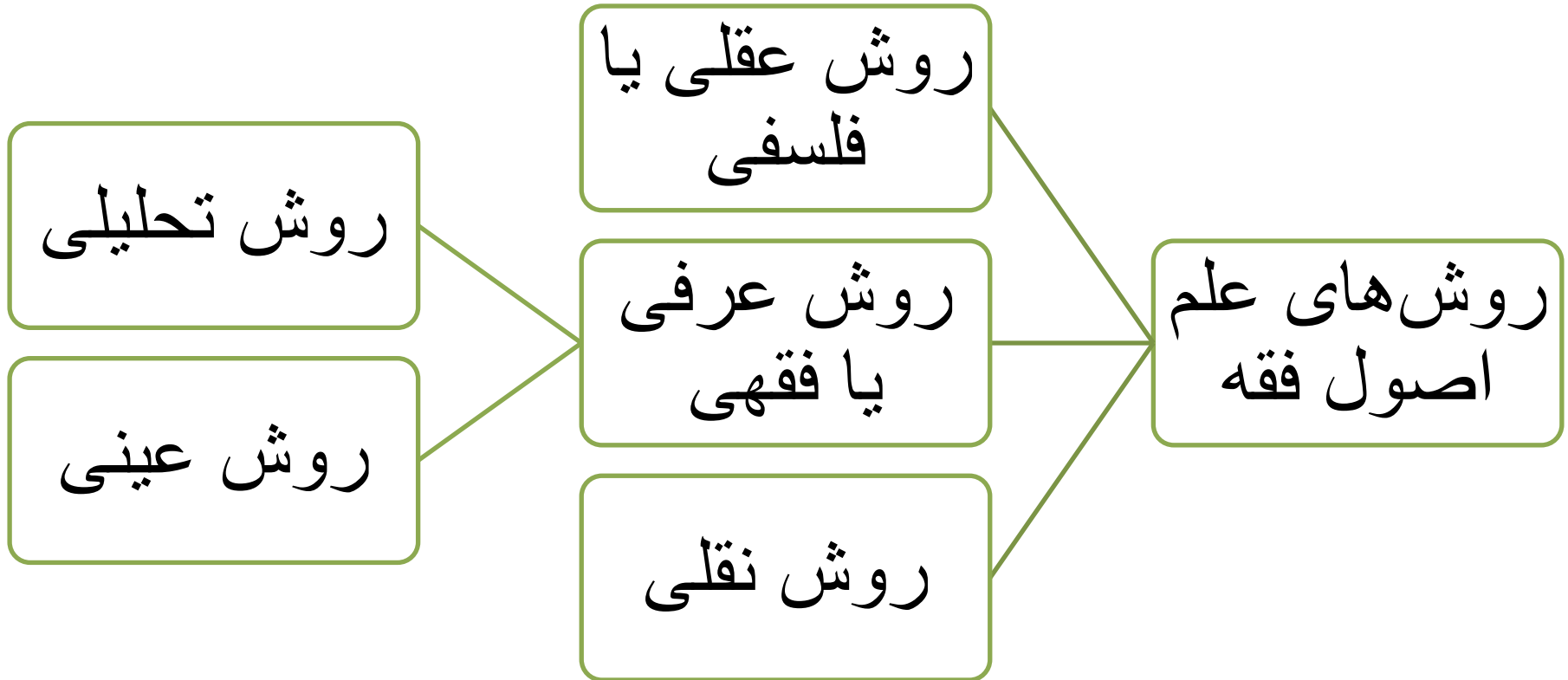
بخش دوم: روش شناسی علم اصول فقه

روش در روان شناسی

بخش دوم: روش شناسی علم اصول فقه

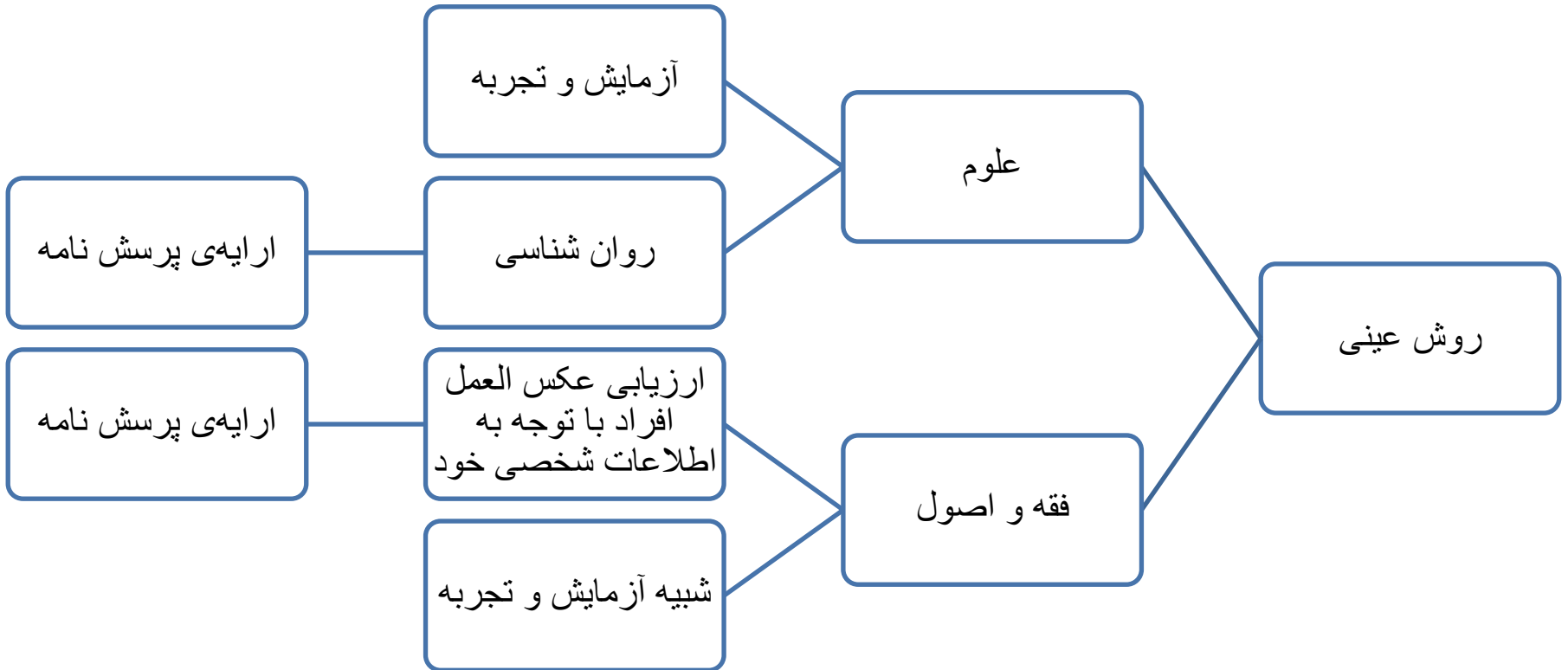

روان شناسی

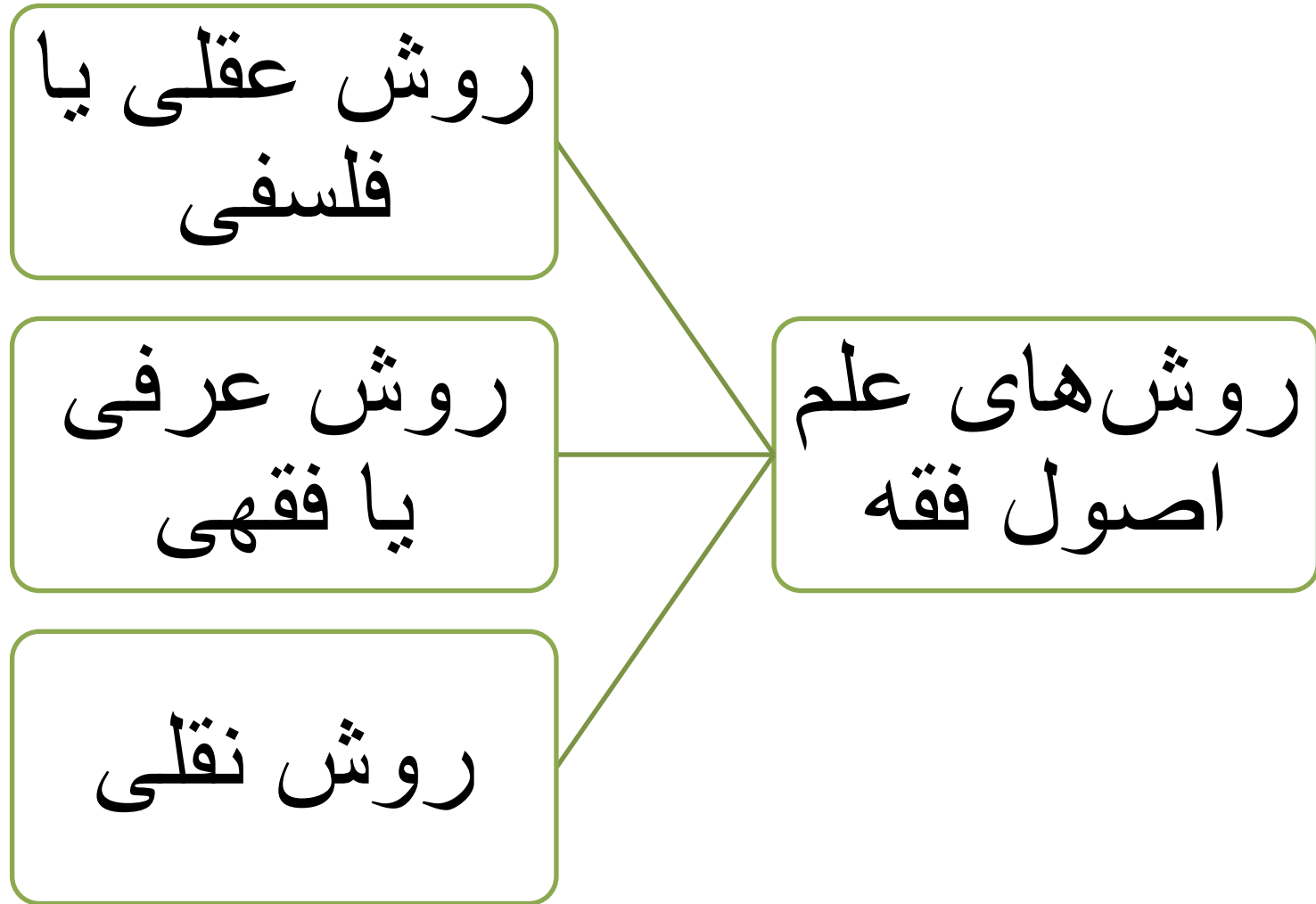
فقه و اصول

روش تحلیلی

۲. روش عینی

بخش دوم: روش شناسی علم اصول فقه

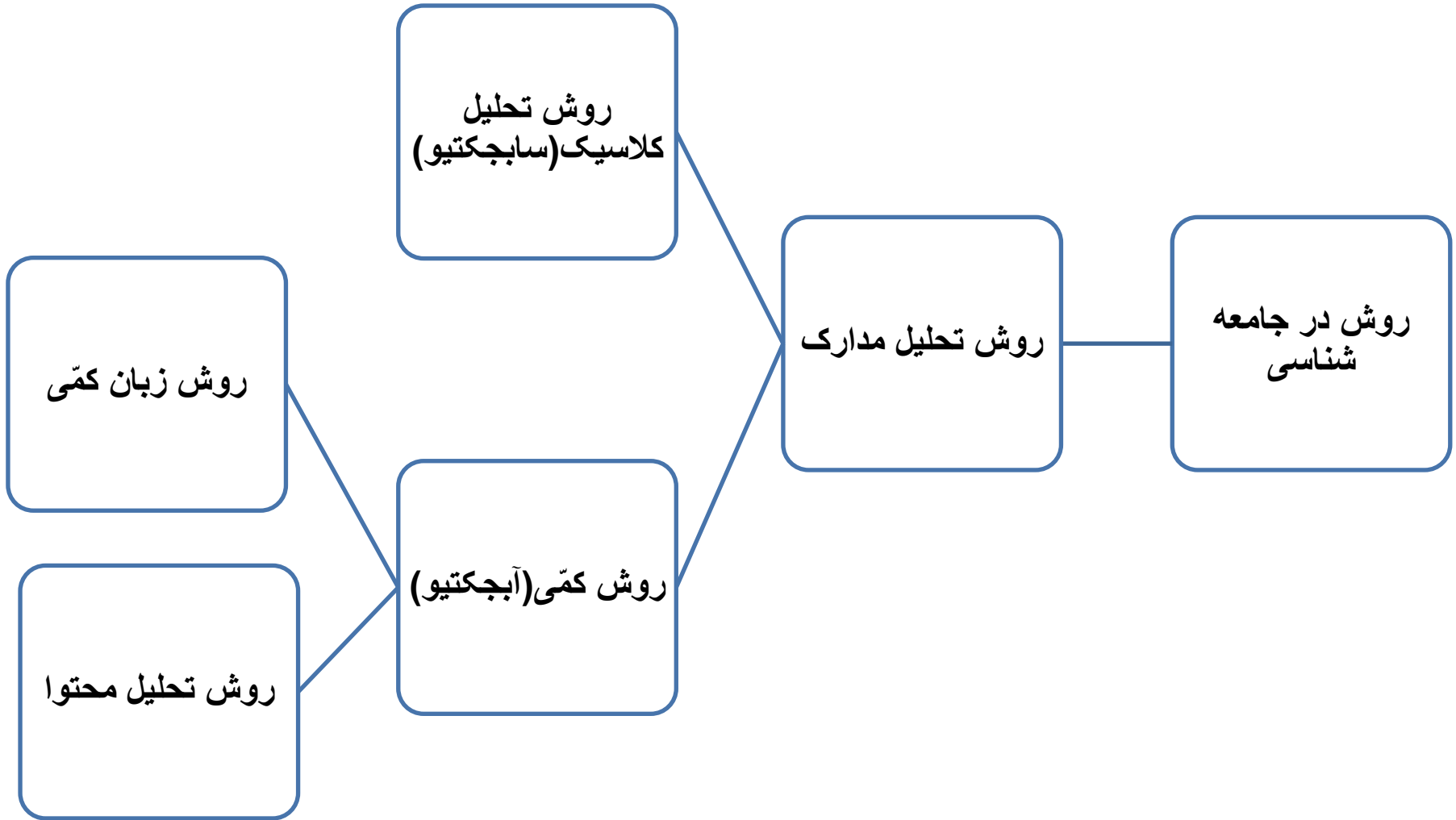

فصل سوم: روش نقلی

- در بخشی از بحث‌های اصولی، مطالبی وجود دارد که اصولی از طریق نقل و با روشی که در دانش‌های نقلی مثل تاریخ به کار می‌رود، با مسأله برخورد می‌کند.
- در این موارد اصولی از روشی بهره می‌گیرد که به آن روش نقلی می‌گوییم.
- این روش مورد استفاده‌ی فقیه نیز قرار می‌گیرد.

روش در جامعه شناسی

انتقاد تاریخی

روش در علم
تاریخ

فصل سوم: روش نقلی

- در واقع هر جایی که اصولی یا فقیه می‌خواهد مطلبی را از طریق نقل سنت یا نقل اجماع یا نقل شهرت اثبات کند، روشی که به کار گرفته، یک روش نقلی است.
- بنابراین دایره‌ی کاربرد روش نقلی، اضافه بر نقل سنت، نقل اجماع و نقل شهرت را نیز در بر می‌گیرد؛ اما به صورت خاص و عمده در نقل سنت به کار می‌رود.

فصل سوم: روش نقلی

- این سه مورد - نقل سنت و نقل اجماع و نقل شهرت - سه موردِ معروف و شناخته شده و آشکار قضیه است.
- و به آنها دو مورد دیگر را هم می‌توان اضافه نمود:

فصل سوم: روش نقلی

- ۱. مورد اول خود قرآن است. قرآن به تواتر به ما رسیده است. بنابراین در تمسک به آن، روش نقلی مدخلیت دارد. برای توضیح این مطلب کافی است به برخی مباحث گذشته مراجعه نماییم.
- همان طور که قبلاً گفتیم برای استناد به قرآن باید برخی مطالب مورد بحث و بررسی و اثبات قرار گیرد که از جمله‌ی آنها می‌توان به مباحث زیر اشاره نمود:

فصل سوم: روش نقلی

- - آیات قرآن بر پیامبر اکرم صلی الله علیه وآله نازل شده و به همان شکل نزول ثبت شده‌اند؛ نه چیزی بر آنها افزوده شده و نه چیزی از آنها کاسته شده است.
- - ترتیب و چینش آیات با هدایت الهی صورت گرفته است.

فصل سوم: روش نقلی

- - آیات قرآن در زمان حضرت صلی الله علیه وآله توسط کتاب نوشته شد و در همان موقع تنظیم گردید و....

فصل سوم: روش نقلی

- در نهایتِ این بحث‌ها، و حیانی بودن قرآن اثبات می‌گردد. اما آیا قرآنی که هم اکنون در اختیار ما است، همان قرآنی است که به حضرت صلی الله علیه وآله نازل شده است؟

فصل سوم: روش نقلی

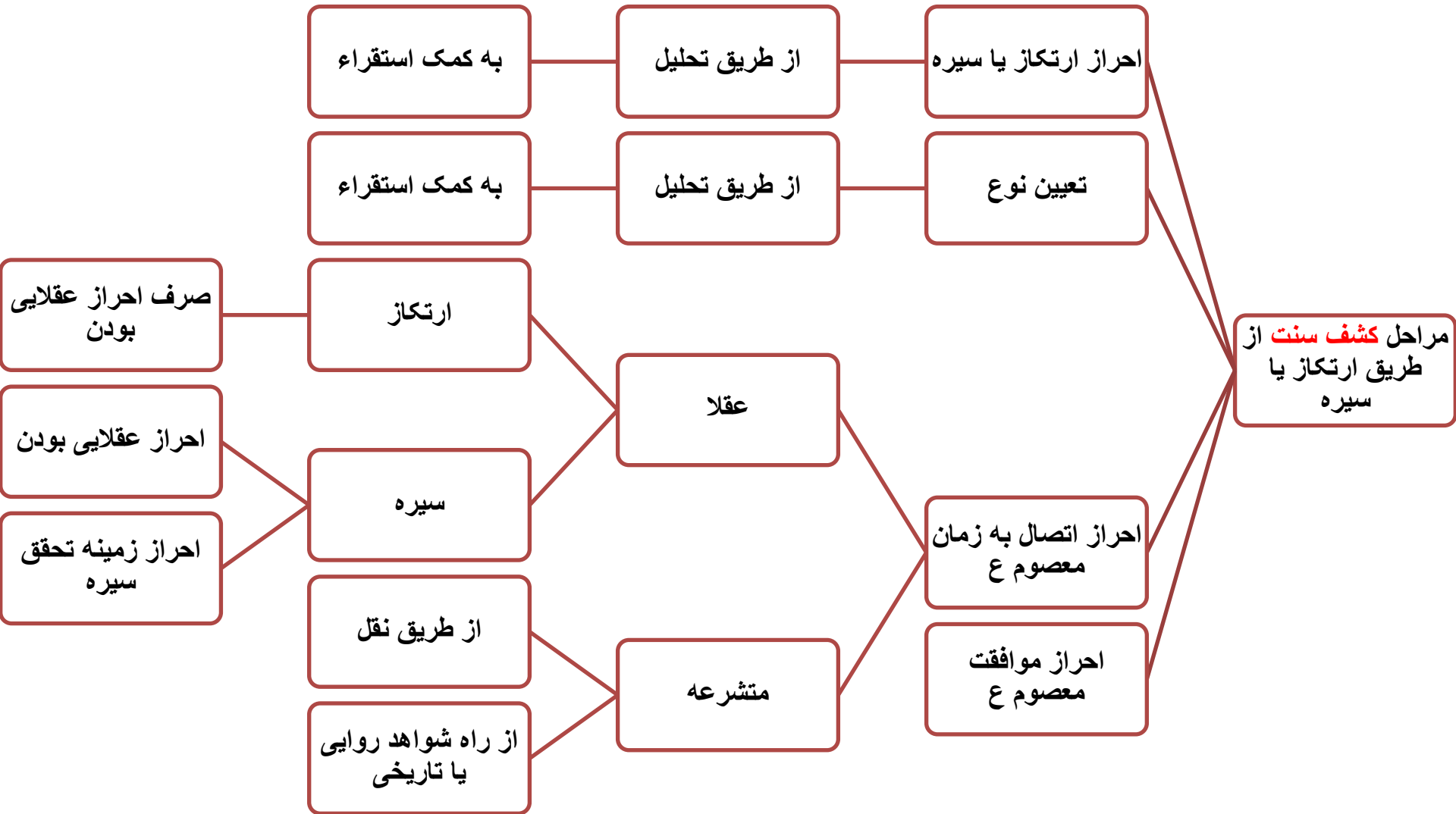
- آنچه ما را به آن زمان مرتبط می‌کند و پاسخ این پرسش را برای ما معلوم می‌دارد، نقل است.
- نقلی که اینجا مطرح است و چندان هم به آن اعتنا نمی‌شود، نقل متواتر است. ما به دلیل همین تواتر، از خودِ نقلِ صرفِ نظر می‌کنیم و در رجوع به قرآن، قرآن را عیناً همان قرآنی تلقی می‌کنیم که بر پیامبر صلی الله علیه وآله نازل شده است و معتقدیم که اگر زمان حضرت صلی الله علیه وآله هم بود، همین آیات وجود داشت و چیزی غیر از اینها نبود.

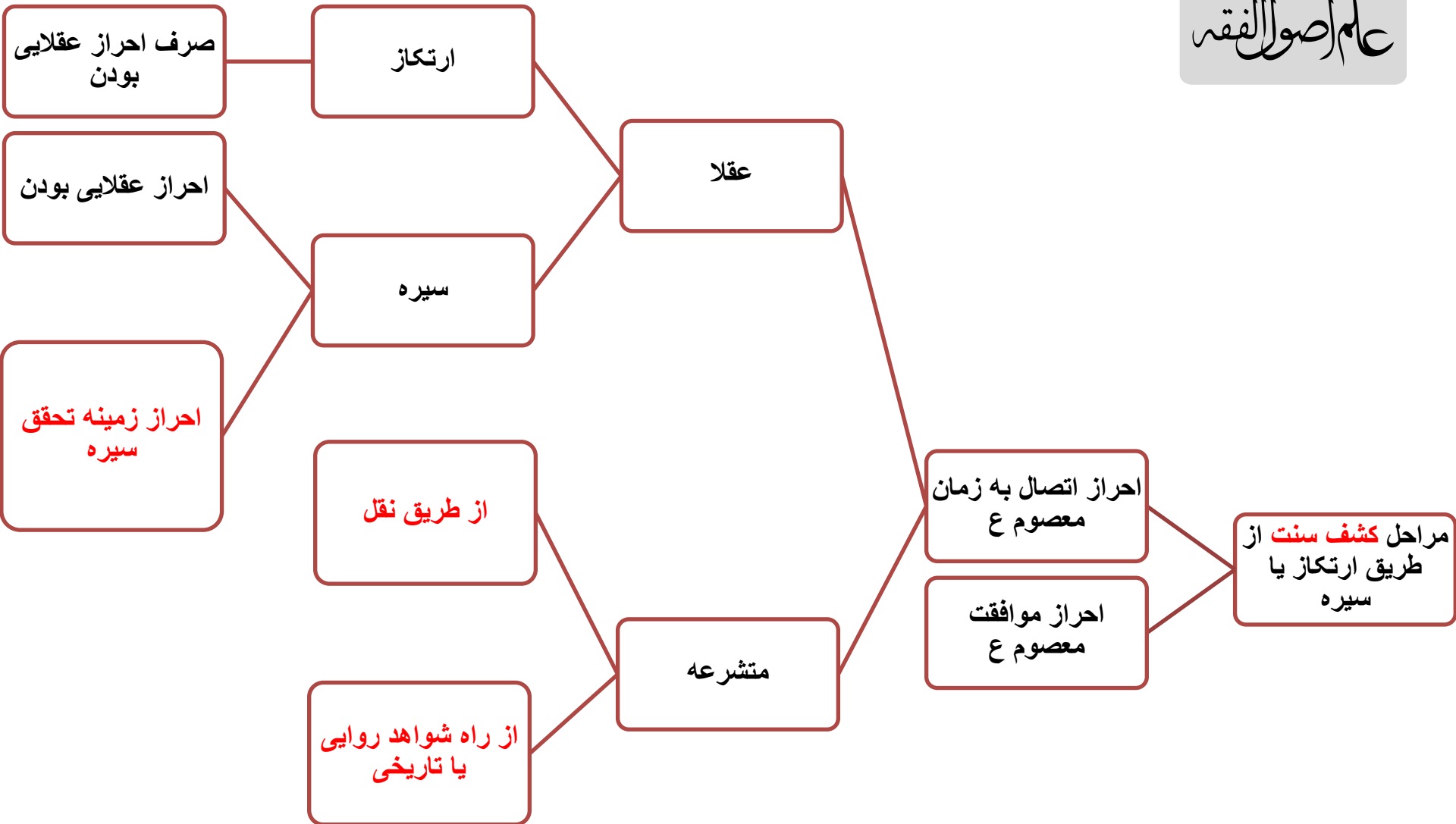
فصل سوم: روش نقلی

- در واقع به دلیل این که این نقل متواتر است، حالت نقلی بودن قرآن را لحاظ نمی‌کنیم و به اصطلاح اصولی قرآن را قطعی الصدور می‌دانیم؛ ولی در عین حال وقتی به قرآن تمسک می‌کنیم، به روش نقلی عمل می‌نماییم.

فصل سوم: روش نقلی

- ۲. مورد دومی که به عنوان مصداقی برای روش نقلی ذکر می‌کنیم، سیره است.
- وقتی می‌خواهیم بدانیم سیره‌ی موجود در زمان ما، در زمان گذشته هم وجود دارد، به نقل‌هایی استناد می‌کنیم که در مورد آن سیره از زمان گذشته بیان شده است و این روش یعنی مراجعه به اسناد تاریخی و استفاده از نقل، یکی از روش‌هایی بود که شهید صدر برای احراز اتصال یک سیره به زمان معصوم علیه السلام نام برد و ما کمی قبل آن را بیان نمودیم.

فصل سوم: روش نقلی

- لازم به ذکر است که این مورد خارج از دایره‌ی قرآن و سنت و اجماع و شهرت است. یعنی اگرچه یک سیره یا ارتکاز در بعضی حالات کاشف سنت است؛ اما سیره و ارتکاز با سنت تفاوت دارد.

فصل سوم: روش نقلی

- ما در اینجا می‌خواهیم بگوییم: قبل از کشف سنت از طریق سیره و ارتکاز، می‌توان با استفاده از روش نقلی به وجود سیره یا ارتکازی در زمان گذشته پی برد.

فصل سوم: روش نقلی

- بله وقتی احراز کردیم که اولاً سیره و ارتکازی در زمان معصوم علیه السلام وجود داشته و ثانیاً از ناحیهی آنها مورد ردع قرار نگرفته، درمی یابیم که این سیره یا ارتکاز مورد قبول آنها بوده است و بدین وسیله سنتی را کشف می کنیم. بنابراین بحث احراز وجود یک سیره یا ارتکاز در زمان گذشته قبل از بحث کشف سنت از طریق سیره یا ارتکاز مطرح است.

شباهت علم اصول به علم تاریخ در روش نقلی

- علم تاریخ از جمله علمی است که در آنها با روش نقلی به پژوهش و تحقیق پرداخته می‌شود و علم اصول از این جهت شبیه به علم تاریخ است.

شباهت علم اصول به علم تاریخ در روش نقلی

- مقصود ما از علم تاریخ، غیر از صرف تاریخ نگاری است که در گذشته وجود داشته است. در آن زمان مورخان فقط به ثبت حوادث تاریخی می پرداختند.
- امروزه علم تاریخ اضافه بر تاریخ نگاری به ارزیابی و نقد اسناد تاریخی گذشته و بررسی و بازسازی آن می پردازد، و از این جهت دانشی است که جزو دانش های کهن محسوب نمی شود، هر چند اصل تاریخ نگاری امر کهنی است.

شباهت علم اصول به علم تاریخ در روش نقلی

- روشی که در علم تاریخ برای بررسی اسناد به کار می‌رود و به آن روش نقلی یا تاریخی می‌گوییم، از قرن‌ها پیش در علم اصول با دقت فراوان مورد استفاده قرار گرفته است.